

Idéblad

Tryggare och Mänskligare Göteborg vill lyfta fram olika exempel på trygghetsarbete som pågår i staden genom offentliga och privata aktörer, föreningar, eldsjälar och många andra. Tanken är att inspirera till nya trygghetsskapande processer.

..... Göteborgs centrala brottsförebyggande råd .....

DIALOGPROJEKT FÖR TRYGGARE KOLLEKTIVTRAFIK

Genom samverkans- och dialogprojektet "En tryggare resa", som genomfördes hösten 2008, kunde den dåvarande femteklassaren Yahya Bercil och bussföraren Farshad Farjami träffas och få inblick i varandras verklighet.

MÖTEN MOTVERKAR STÖK PÅ BUSSEN

**Stökiga ungdomar
och irriterade förare.
Kollektivtrafiken
är ett klassiskt
konfliktområde.
Hur löser man det?
Genom att de båda
grupperna pratar
med varandra.
Som i samverkans-
och dialogprojektet
"En tryggare resa".**

Hösten 2008 gick Yahya Bercil i femman på Brudbergsskolan i stadsdelen Backa i Göteborg.

Samtidigt körde bussföraren Farshad Farjami linjerna 18 och 19 som passerar skolan.

Genom projektet "En tryggare resa" fick de träffas och lära sig mer om varandra.

– Jag fick veta mycket om hur de jobbar, som att de har en lista med hållplatser och vilka tider de ska vara där. Jag frågade mycket också, om hur fort en buss kan köra, hur många som får plats, vad förarna har för lön och varför hundar ska vara längst bak. Vi pratade också om att det är dåligt att skräpa ner och att man ska lyssna på föraren, berättar Yahya.

– Barnen fick insyn i vad vi gör och varför vi finns. Det var intressant att vara med och ge vår bild, men också att få höra hur barn och ungdomar resonerar och ser på saker, säger Farshad.

I projektet deltog ett tjugotal förare och omkring 300 elever i årskurserna fem till sju, från

Läraren och samhällspedagogen Branko Šarčević ledde tillsammans med kollegan Kjell-Åke Larsson projektet "En tryggare resa", som bygger på deras egen "Dialogmodell". Under rekryteringsarbetet inför projektet hade de stor nytta av att Branko även har en bakgrund som bussförare.

skolor i Backa och Örgryte. Syftet var att genom dialog skapa en trivsammare kollektivtrafik.

Satsningen finansierades av Västtrafik och Göteborgs Spårvägar och projektledare var lärarna och samhällspedagogerna Branko Šarčević och Kjell-Åke Larsson, som också har tagit fram den "Dialogmodell" projektet bygger på.

– Det handlar om möten men också om delaktighet. Alla ska kunna få uttrycka tankar och åsikter och bli respekterade för dem. Då krävs ett avdramatiserat rum, dit deltagarna kan ta med sina erfarenheter och skapa någonting tillsammans, säger Kjell-Åke Larsson.

Han och Branko Šarčević, som gick lärarutbildningen tillsammans, kallar det ett slags "praktisk samhällskunskap":

– Eleverna får en förståelse för andra perspektiv, men även en bild av hur samhället fungerar. Det ger förstås effekter på deras attityder och vilja att ta ansvar och engagera sig, säger Branko.

Han och Kjell-Åke träffade de deltagande klasserna två gånger. Under den första lektionen fick eleverna komma med sina frågor och åsikter om kollektivtrafiken. De fick även i uppgift att skriva ner sina erfarenheter och synpunkter. Dessa tankar låg sedan till grund för nästa lektionstillfälle, då även bussförarna deltog.

– I erfarenheter ligger kunskaper – som kan leda till att man gemensamt skapar ny kunskap. Men då måste man kunna koppla den till sina egna upplevelser, säger Kjell-Åke.

Även bussförarnas tankar och frågor ingick i underlaget för lektion två. Både rekryteringen av förare till projektet och de förberedande diskussionerna inför lektionerna skedde via informella samtal i bussgaragens personalrum. Under det arbetet hade projektledarna stor nytta av att Branko själv har en bakgrund som bussförare.

Vid det andra lektionstillfället deltog både elever och förare i värderingsövningar, där de fick ta ställning till olika frågor. Övningarna genomfördes genom att varje hörn i klassrummet representerade ett svarsalternativ, som deltagarna valde genom att ställa sig där.

Ämnen som behandlades på detta sätt var bland annat busskort och resekostnader, förseningar, kameraövervakning och ansvar för skadegörelse och stök. Lektionerna avslutades med diskussioner i mindre grupper med en förare i varje och en gemensam sammanfattning.

En viktig princip var att det inte fanns något "färdigt", inga korrekta eller felaktiga svar.

– Det kallas värderingsövning eftersom det just handlar om värderingar och åsikter och inte om rätt eller fel, betonar Branko.

Han och Kjell-Åke arbetade med sin Dialogmodell redan under lärarutbildningen, när de genomförde ett liknande projekt som de även beskrev i sin examensuppsats. Detta gjorde att de bjöds in av Västtrafik och Göteborgs Spårvägar för att berätta om modellen.

Efter att det förekommit stök och skadegörelse på bussar i Backa och en incident i Örgryte beslutade dessa bägge aktörer att tillsammans finansiera "En tryggare resa"-projektet under hösten 2008.

– Vi arbetar med upphandling och planering av trafik och har ingen egen kompetens i sådana här frågor. Men kollektivtrafik handlar ju om människor – som körs av människor – och det perspektivet får man inte tappa. Därför vill vi stimulera och pröva nya modeller, sprida goda idéer och identifiera eldsjälar och "kraftkorn". Detta är en intressant modell eftersom den handlar om att mötas, och inte om "vi mot dem", säger Nicke Ehk, projektledare och trygghetssamordnare för Göteborgsområdet på Västtrafik.

I de utvärderingar som gjorts har såväl förare som elever och lärare varit positiva. Skolpersonalen har rent av uttryckt förvåning över elevernas engagemang.

– Jag tror att deras stora intresse beror på att vi har lyssnat på dem – att utgångspunkten är deras egna upplevelser, säger Kjell-Åke.

– Men vår pedagogik är också viktig. Sådant som hur man fördelar ordet för att få ett så bra samtal som möjligt, säger Branko.

Även bussföraren Farshad Farjami är positiv:

– De tidigare problemen med stök och skadegörelse verkar ha minskat, det känns som att det har givit resultat. Jag tror att många tänker sig för innan de saboterar eller gör något annat dumt, säger Farshad – som i framtiden eventuellt kommer att få Yahya Bercil som kollega:

– När jag var fem år tyckte jag att det var jätte-coolt att bussförare hade solglasögon, och jag tycker fortfarande att det verkar vara ett kul jobb att köra runt och träffa många människor, säger Yahya.

SÅ GJORDE VI

- Under lärarutbildningen 2005 skapade samhällspedagogerna Branko Šarčević och Kjell-Åke Larsson sin "Dialogmodell", när de genomförde ett projekt med bussförare och elever på Katolska skolan i Göteborg. Detta resulterade även i en examensuppsats 2007.
- Efter att det varit stökigt på bussar i stadsdelen Backa och även inträffat en incident i Örgryte engagerades Branko Šarčević och Kjell-Åke Larsson av Västtrafik och Göteborgs Spårvägar som projektledare för samverkans- och dialogprojektet "En tryggare resa".
- Västtrafik, som ägs av Västra Götalandsregionen och dess kommuner och ansvarar för regionens kollektivtrafik, och Göteborgs Spårvägar, som är ett kommunalt bolag som kör spårvagnar och bussar på uppdrag av Västtrafik, stod även för finansieringen av projektet.
- Syftet med "En tryggare resa" var att genom dialog skapa en trivsammare kollektivtrafik för både skolelever och bussförare. Projektet genomfördes hösten 2008.
- I projektet deltog ett 20-tal förare och omkring 300 elever i 16 klasser i årskurserna fem, sex och sju på skolor i stadsdelarna Örgryte och Backa.
- Viktiga principer i projektet och "Dialogmodellen" är givetvis möten och dialog – och genom det insikt och förståelse – men även delaktighet. Alla ska få uttrycka sina tankar och åsikter och bli respekterade för dem.
- Branko Šarčević och Kjell-Åke Larsson träffade klasserna vid två tillfällen. Första lektionen fick eleverna ställa frågor och säga vad de tyckte om kollektivtrafiken. De fick även i uppgift att skriva ner sina erfarenheter och synpunkter. Dessa tankar låg till grund för nästa lektionstillfälle, då även bussförarna deltog.
- Under den andra lektionen deltog elever och förare i så kallade värderingsövningar, där alla fick ta ställning till olika frågeställningar. Övningarna

KONTAKT

- Branko Šarčević, lärare och projektledare för "En tryggare resa": 0768 - 89 90 98, brankotinsasha@yahoo.se
- Nicke EHK, projektledare på Västtrafik: 031 - 732 10 69, nicke.ehk@vasttrafik.se
- Borghild Håkansson, projektledare på Tryggare och Mänskligare Göteborg: 031 - 368 05 28, borghild.hakansson@stadshuset.goteborg.se

genomfördes genom att varje hörn i klassrummet representerade ett svarsalternativ, och deltagarna ställde sig i de hörn som bäst motsvarade deras värderingar.

- Återkommande frågor handlade bland annat om busskort och resekostnader, ansvarsfrågor när det gäller skadegörelse och stök, förseningar och kameraövervakning.
- Lektionerna avslutades med diskussioner i mindre grupper med en förare i varje och en gemensam sammanfattning av vad man kommit fram till.
- De bussförare som deltog i projektet körde busslinjer i samma områden som de deltagande skolorna. Även förarnas tankar och synpunkter utgjorde underlag för det andra lektionstillfället.
- De förberedande samtalen med bussförarna ägde rum under informella former i bussgaragens personalrum. På samma sätt rekryterades även förare till projektet.

SVÅRIGHETER

- Branko Šarčević: Att få arbetsmodellen att leva vidare och spridas efter det att projektet har avslutats.
- Kjell-Åke Larsson: Skolan kan vara en trögrörlig organisation som det kan vara svårt att komma in i. Därför är det viktigt med en genomtänkt struktur och en tydlig presentation av vad man vill göra.

LÄRDOMAR

- Branko Šarčević: Dialog mellan två grupper ger upphov till nya dialoger mellan andra grupper.
- Nicke EHK: Det finns inte en lösning med stort L, man måste jobba på olika sätt och vara öppen för nya sätt att arbeta.

TIPS

- Kjell-Åke Larsson: Man måste ha förståelse för skolpersonalens situation och vara beredd att anpassa sig efter den.
- Branko Šarčević: Även om ramen för ett dialogprojekt är strukturerad så måste öppenhet få råda innanför denna ram.
- Nicke EHK: Det är viktigt att kunna våga säga "vi vet inte hur vi ska lösa det här problemet själva, vi behöver hjälp". Det kräver ödmjukhet.